

Inhoudsopgave

1. Samenvatting	2
2. Inleiding.....	3
3. Samenstelling en werkwijze Commissie van Toezicht	4
3.1 Taak	4
3.2 Samenstelling	4
3.3 Ondersteuning.....	4
3.4 Vergaderingen	5
3.5 Zelfevaluatie Commissie van Toezicht	5
4. Het RIVM in 2009.....	6
4.1 100 jaar RIVM.....	6
4.2 RIVM-beleidslijn Hoogleraarschappen.....	6
4.3 Taakstelling en verandertrajecten.....	6
4.4 Themavergadering “Evaluatie externe en publiekscommunicatie bij de HPV-campagne en Zembla uitzending over gegaste containers”	7
4.5 Rapport Omgevingstabaksrook en alternatieven voor rookruimten	7
4.6 Publicaties van het RIVM – Rapporten in het kort.....	7
4.7 Toekomstige Huisvesting RIVM.....	8
5. Strategisch Onderzoek RIVM (SOR).....	9
6. Wetenschappelijke audits	10
6.1 Methodologie.....	10
6.2 Wetenschappelijk audit: ‘Meten en modelleren van milieukwaliteit’	10
6.3 Wetenschappelijk audit Centrum Infectieziektebestrijding.....	11
6.4 Wetenschappelijke audit ‘Beoordeling Geneesmiddelen en medische producten’	11
7. Vertrouwenspersoon Wetenschappelijke Integriteit.....	12
7.1 Jaarverslag 2009 Vertrouwenspersoon Wetenschappelijke Integriteit.....	12
8. Oordeel van de Commissie.....	13

1. Samenvatting

De Commissie van Toezicht (CvT) heeft tot taak het wetenschappelijk niveau van het RIVM te bewaken. Dit doet zij door toezicht te houden op én te adviseren over het niveau en de kwaliteit van uitvoering van het onderzoek en het kwaliteitssysteem van het RIVM. Op basis van haar bevindingen stelt de Commissie jaarlijks een verklaring op over het kwaliteitsniveau van het onderzoek en het kwaliteitssysteem van het RIVM. Haar oordeel rapporteert zij vervolgens aan de eigenaar van het RIVM, zijnde het Ministerie van VWS.

Het RIVM heeft in 2009 een bewogen jaar achter de rug. Het RIVM is veelvuldig in het nieuws geweest, ondermeer door de commotie rondom de HPV-campagne, de Mexicaanse griep, de uitbraak van Q-koorts en de Zembla uitzending over de begassing van zeecontainers. De dynamiek rondom het RIVM is ook in de vergaderingen tot uiting gekomen. 2009 was het jaar dat het RIVM haar 100-jarig bestaan vierde. De Commissie heeft deze verjaardag van harte meegevierd.

De Commissie heeft in 2009 een zelfevaluatie gehouden. Uit de rapportage blijkt dat de Commissie in algemene zin positief is over het samenspel met de leiding van het RIVM, de effectiviteit van het toezicht en over de samenstelling en toerusting van de Commissie. De zelfevaluatie is ook aangeboden aan het Ministerie van VWS (de eigenaar) en met hem besproken.

Evenals in 2008 heeft de Commissie zich uitvoerig laten informeren over de gevolgen van invulling van de taakstelling die vanuit de rijksoverheid aan het RIVM is opgelegd. Het RIVM kiest voor het continueren van het werkveld in de volle breedte, maar minder door eigen onderzoek en meer door het uitvoeren van regietaken. Dit betekent dat de onderzoeksbasis binnen het instituut smaller wordt en dat het instituut meer afhankelijk wordt van resultaten van onderzoek dat elders wordt uitgevoerd. Dat is voor de Commissie – vanuit het oogpunt van wetenschappelijke kwaliteit – ook in 2009 een punt van zorg. In 2009 zijn door het RIVM diverse acties in gang gezet op bedrijfsvoeringsgebied en op strategisch gebied om de ongewenste effecten van de taakstelling in de organisatie te beperken. Met o.a. de eigenaar worden strategische discussies gevoerd.

De Commissie blijft de ontwikkelingen volgen omtrent de taakstelling en de ingezette verandertrajecten binnen het RIVM en de mogelijke invloed daarvan op de wetenschappelijke kwaliteit, ook op het gebied van internationale activiteiten.

De Commissie heeft zich uitvoerig laten informeren over de achtergronden van de introductie van de HPV vaccinatie in het RVP, en over de leerpunten in de externe communicatie naar aanleiding van de Zembla uitzending over gegaste containers.

Daarnaast heeft de Commissie in september 2009 het verzoek van de DG Volksgezondheid VWS gekregen om een second opinion uit te voeren op de RIVM-rapporten betreffende Omgevingstabaksrook en alternatieven voor rookruimten.

De bespreking van de in 2007 gestarte en in 2008 afgeronde wetenschappelijke audit ‘Meten en modelleren van milieukwaliteit’ bij de sector Milieu en Veiligheid heeft begin 2009 plaatsgevonden. In december 2009 heeft de Commissie kennis genomen van de follow up van de aanbevelingen. In 2009 zijn de voorbereidingen voor de wetenschappelijke audit Centrum Infectieziektebestrijding en de wetenschappelijke audit ‘Beoordeling Geneesmiddelen en medische producten’ gestart. De Commissie is tevreden over de ernst waarmee de audits ter hand worden genomen. Tot slot is de Commissie nauw betrokken bij de invulling en inhoudelijke kwaliteit van het Strategisch Onderzoek RIVM (SOR). In 2009 heeft de Commissie geadviseerd over de voorbereiding van de nieuwe SOR-speerpunten 2010-2014.

De Commissie verklaart op grond van de verschaft informatie, de positieve resultaten van de gevoerde audit en de gevoerde discussies met de instituutsleding dat het RIVM er uitstekend in is geslaagd om de wetenschappelijke kwaliteit van het onderzoek te waarborgen.

2. Inleiding

In deze jaarrapportage doet de Commissie van Toezicht van het RIVM verslag van de bevindingen van haar werkzaamheden in 2009. Op basis van deze bevindingen stelt de Commissie een verklaring op over het kwaliteitsniveau van het onderzoek en het kwaliteitssysteem van het RIVM. Haar oordeel rapporteert zij vervolgens aan de eigenaar.

Het oordeel is gebaseerd op wetenschappelijke audits die in opdracht van de Commissie worden uitgezet en onderwerpen die door de leiding van het RIVM, al dan niet op verzoek, zijn voorgelegd aan de Commissie. De Commissie laat zich daarnaast informeren over een aantal vaste onderwerpen zoals de invulling, uitvoering en evaluatie van het Strategisch Onderzoek RIVM (SOR) en over de stand van zaken rond kwaliteitssystemen. Tevens neemt zij in haar oordeel de bevindingen van de Vertrouwenspersoon Wetenschappelijke Integriteit mee, die rapporteert aan de Commissie van Toezicht.

In de volgende hoofdstukken komen de belangrijkste ontwikkelingen en gebeurtenissen aan de orde die in het jaar 2009 hebben gespeeld in relatie tot de kwaliteit van het wetenschappelijk onderzoek en op basis waarvan de Commissie haar oordeel velt.

Het volledige jaarverslag van de Commissie wordt gepubliceerd via de website van het RIVM. De samenvatting van het jaarverslag van de Commissie wordt opgenomen in het jaaroverzicht RIVM.

In de jaarrapportage RIVM aan de eigenaar wordt ook melding gemaakt van de werkzaamheden van de Commissie van Toezicht.

3. Samenstelling en werkwijze Commissie van Toezicht

3.1 Taak

De Commissie van Toezicht heeft tot taak het wetenschappelijk niveau van het RIVM te bewaken. Dit doet zij door toezicht te houden op én te adviseren over het niveau en de kwaliteit van uitvoering van het onderzoek en het kwaliteitssysteem van het RIVM. De Commissie voert, in overleg met de instituutleiding van het RIVM, wetenschappelijke audits uit en is nauw betrokken bij de invulling die het RIVM geeft aan strategisch onderzoek. Tevens ziet de Commissie erop toe dat kritiek van wetenschappelijke aard van binnen of buiten het RIVM op correcte wijze wordt afgehandeld.

De formele positie van de Commissie is vastgelegd in de Wet op het RIVM.

3.2 Samenstelling

In 2009 nam de Commissie afscheid van Prof.Dr.Ing. F.J.H. Mertens. Professor Mertens was vanaf 1 september 2006 lid. Zijn expertise lag op het gebied van veiligheid.

In 2009 nam de Commissie tevens afscheid van de Prof. Dr. P. Schnabel. Professor Schnabel was vanaf 1 januari 2006 lid. Zijn expertise lag op het gebied van sociale wetenschappen. De Commissie is momenteel nog op zoek naar geschikte kandidaten voor benoeming in de Commissie; na het vertrek van Professor Passchier is ook deze vacature nog niet ingevuld. De samenstelling van de Commissie zag er in december 2009 als volgt uit:

Leden benoemd op voordracht van de KNAW:

prof. dr. E.J. Ruitenbergh (voorzitter) (immunologie en internationale volksgezondheid)

prof. dr. J.W.M. van der Meer (geneeskunde en infectieziekten)

Leden aangewezen door de minister van VWS:

prof. dr. J.A. Knotnerus (huisartsgeneeskunde en volksgezondheid)

prof. dr. G.J. Mulder (toxicologie)

prof. dr. J.G.A.J. Hautvast (voeding en voedselveiligheid)

prof. dr. J.H. Kingma (kwaliteit en veiligheid van de gezondheidszorg)

Leden aangewezen door de minister van VROM:

prof. dr. J.C.M. van Eijndhoven (risico's en risicocommunicatie)

Lid aangewezen door de minister van LNV:

prof.dr.ir. R. Rabbinge (levenswetenschappen en voedselzekerheid)

3.3 Ondersteuning

Het secretariaat van de Commissie van Toezicht is belegd bij het RIVM. In maart 2009 nam Chotto Huang afscheid als secretaris van de Commissie. Deze taak is vanaf maart 2009 tijdelijk waargenomen door Eline Scheper. Vanaf december 2009 is Mattie Grasso aangesteld als secretaris van de Commissie van Toezicht.

3.4 Vergaderingen

De Commissie is in 2009 vijfmaal bijeen gekomen. Deze bijeenkomsten, die één dagdeel besloegen, werden gehouden op het RIVM-terrein. Zij vonden plaats op de volgende data: 19 maart, 25 juni, 22 oktober, 10 september en 3 december.

In de eerste vergadering van het jaar heeft de Commissie in een besloten deel van de vergadering stilgestaan bij de zelfevaluatie van de Commissie. In het reguliere deel van de eerste vergadering heeft de voorzitter van de auditcommissie van de Wetenschappelijke audit “Meten en modelleren van milieukwaliteit” een presentatie gegeven over de conclusies van het auditteam. De vergadering van juni werd afgesloten met een presentatie over Off-label gebruik van geneesmiddelen. In de vergadering van september heeft de Commissie ingestemd met de Terms of Reference voor de Wetenschappelijke audit Centrum Infectieziektebestrijding en de Wetenschappelijke audit “Beoordeling geneesmiddelen en medische producten”.

De vergadering van oktober was een gecombineerde vergadering. Het eerste deel betrof een themavergadering met presentaties over de actuele onderwerpen HPV-campagne en de Zembla uitzending over gegaste containers. Het tweede deel betrof een reguliere vergadering. De Commissie heeft aangegeven dergelijke presentaties op prijs te stellen. In de vergadering van december is o.a. gesproken over de kwaliteit van Rapporten in het kort.

In alle vergaderingen is gesproken over de ontwikkelingen rondom de taakstelling en verandertrajecten en de effecten daarvan op het RIVM onderzoek.

3.5 Zelfevaluatie Commissie van Toezicht

In maart 2009 heeft de Commissie een zelfevaluatie gehouden. Uit de rapportage blijkt dat de Commissie in algemene zin positief is over het samenspel met de leiding van het RIVM, de effectiviteit van het toezicht en over de samenstelling en toerusting van de Commissie. De rapportage van de zelfevaluatie is in juni 2009 besproken tussen de Commissie en de Bestuursraad van het RIVM. Bij die bespreking zijn de volgende aandachtspunten naar voren gekomen:

- Samenspel tussen de Commissie van Toezicht en de eigenaar
De Commissie wil de relatie met de eigenaar intensiever benutten dan tot nu toe.
- Strategisch onderzoek
De Commissie is inmiddels intensiever betrokken bij de voorbereidende discussies over de hoofdlijnen en prioritering van het strategisch onderzoek voor de komende jaren.
- Aandacht voor RIVM-rapporten
De Commissie zal uitgebreider aandacht besteden aan de kwaliteit van RIVM-rapporten in algemene zin.
- Samenstelling en toerusting van de Commissie
In de Commissie zijn de benodigde expertises vertegenwoordigd om de toezichthoudende en adviserende rol te kunnen uitvoeren. Wel zal vanwege het vertrek van enkele commissieleden worden gezocht naar herinvulling van de expertise op gebied van milieu.

De zelfevaluatie Commissie van Toezicht is ook aan de eigenaar aangeboden en met hem besproken in het overleg op 27 oktober 2009 over o.a. het Jaarverslag Commissie van Toezicht 2008.

4. Het RIVM in 2009

Om haar taak goed te kunnen vervullen, is het voor de Commissie van belang dat zij goed en tijdig wordt geïnformeerd over ontwikkelingen die betrekking hebben op de positie van het RIVM. Zij waardeert het dan ook dat de DG RIVM aan het begin van iedere bijeenkomst de Commissie informeert over de laatste stand van zaken rondom het RIVM zoals de ontwikkelingen omtrent de taakstelling en verandertrajecten. Dit biedt de Commissie de gelegenheid om advies hierover uit te brengen of kritische vragen te stellen. En, indien zij dit wenselijk acht, belangrijke onderwerpen te agenderen voor een latere vergadering.

4.1 100 jaar RIVM

In 2009 vierde het RIVM haar 100-jarig jubileum met als hoogtepunten het informele werkbezoek van Hare Majesteit de Koningin en het jubileumsymposium in de Beurs van Berlage.

Op 10 juni 2009 heeft Hare Majesteit de Koningin een informeel werkbezoek gebracht aan het RIVM. In een besloten deel heeft zij een goede discussie bijgewoond over de HPV-campagne. Tijdens de bijeenkomst voor de medewerkers heeft zij het eerste exemplaar van het jubileumboek in ontvangst genomen.

De Commissie complimenteert het RIVM over het symposium '100 jaar RIVM' op 18 juni 2009 in de Beurs van Berlage in Amsterdam, waar o.a. de voorzitter van de Commissie in het licht van de geschiedenis van het RIVM de rol van de Commissie heeft kunnen toelichten.

4.2 RIVM-beleidslijn Hoogleraarschappen

De beleidslijn Hoogleraarschappen en dubbelaanstellingen werd in 2008 voor het eerst besproken. Aan de orde was een notitie met algemene uitgangspunten voor het RIVM, daarnaast hield elke sectordirecteur een presentatie over de uitwerking daarvan in de eigen sector. De Commissie hecht veel belang aan dit onderwerp: de hoogleraren zorgen voor stevige verbintenissen met de universiteiten en dragen zo bij aan de waarborging van de wetenschappelijke kwaliteit van de RIVM-producten. Ook wordt via deze verbintenissen veel kennis voor het RIVM ontsloten. De Commissie benadrukt het belang van twee invalshoeken: enerzijds het kennisveld, anderzijds de persoonlijke kwaliteit van de beoogde hoogleraar. De Commissie stelt vast dat met de huidige leerstoelen al een goede basis is gelegd bij alle sectoren. In 2009 is het beleidsstuk definitief afgerond en de Commissie is tevreden over het solide maatwerk.

4.3 Taakstelling en verandertrajecten

De Commissie heeft zich evenals in 2008 ook in 2009 uitvoerig laten informeren over de gevolgen van invulling van de taakstelling die vanuit de rijksoverheid aan het RIVM is opgelegd. Om te kunnen voldoen aan de taakstelling zet het RIVM een ontwikkeling in van minder eigen onderzoek naar meer regietaken. Daarmee kiest het instituut voor het continueren van het werkveld in de volle breedte, maar minder door eigen onderzoek en meer door het uitvoeren van regietaken.

Door RIVM zijn zowel op bedrijfsvoeringsgebied als op strategisch gebied diverse acties in gang gezet om de ongewenste effecten van de taakstelling in de organisatie te beperken. Met de eigenaar en de verschillende opdrachtgevende departementen worden strategische discussies gevoerd. De Bestuursraad van het RIVM heeft in 2009 de eindversie van de Houtskoolschets afgerond, welke met de Commissie is besproken.

De in het najaar 2009 ingezette verandertrajecten binnen het RIVM zijn kort besproken in de decembervergadering. Het gaat om vernieuwing topstructuur, vernieuwing bedrijfsvoering, fusie VGC-V&Z en de zgn. ‘zwaar weer scenario’s’.

4.4 Themavergadering “Evaluatie externe en publiekscommunicatie bij de HPV-campagne en Zembla uitzending over gegaste containers”

De Commissie heeft in haar oktobervergadering uitvoerig aandacht besteed aan de externe en publiekscommunicatie bij de HPV-campagne en de Zembla uitzending over gegaste containers.

Zij heeft zich laten informeren over de achtergronden van de introductie van de HPV vaccinatie in het RVP, de afwegingen die daarbij in de Gezondheidsraad een rol hebben gespeeld, de uitgangspunten voor de publiekscampagne en een analyse van de fabels en feiten die in omloop zijn gekomen.

De Commissie benadrukt dat het bij de HPV vaccinatie gaat om individuele bescherming (in tegenstelling tot de traditionele vaccins), waarbij voorop moet staan dat mensen op basis van goede informatie tot een verantwoorde keuze kunnen komen.

De Commissie heeft zich vervolgens laten informeren over de leerpunten externe communicatie naar aanleiding van de Zembla uitzending over gegaste containers. In de discussie die de Commissie levert de vraag of het meewerken aan een dergelijk programma, waarbij slechts beperkt aan factfinding wordt gedaan en bovendien er in fragmenten wordt geknipt, verschillende inzichten op. Het is daarom belangrijk vooraf te bepalen onder welke randvoorwaarden aan een programma kan worden meegewerkt.

4.5 Rapport Omgevingstabaksrook en alternatieven voor rookruimten

De DG Volksgezondheid van het Ministerie van VWS heeft de Commissie van Toezicht in september verzocht een second opinion uit te voeren over de RIVM-rapporten inzake omgevingstabaksrook en alternatieven voor rookruimten. Een externe auditcommissie heeft de second opinion uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de Commissie. De Commissie had een toetsende rol ten aanzien van kwaliteit van het advies, waarbij er nauwlettend op is toegezien dat de leden van de auditcommissie geen banden met de tabaksindustrie hebben. Eind november 2009 is de rapportage “Second opinion omgevingstabaksrook en alternatieven voor rookruimten” aangeboden aan de DG Volksgezondheid van het Ministerie van VWS. Nadere bespreking van de rapportage heeft inmiddels plaatsgevonden mede in aanwezigheid van DG RIVM.

4.6 Publicaties van het RIVM – Rapporten in het kort

De Commissie constateert dat er kwaliteitsverschillen zijn tussen de uitgebrachte Rapporten in het kort van het RIVM. Het RIVM heeft sinds enige tijd een editorial office ingericht teneinde de kwaliteit van de output te waarborgen. De Commissie heeft in 2009 bijzondere aandacht besteed aan dit onderwerp.

In de vergadering van oktober is gesproken over de redactieformule voor het opstellen van een Rapport in het kort. Tevens is een steekproef van de meest recente Rapporten in het kort, met bijbehorend volledig rapport, uitgereikt aan de Commissie. Qua onderwerpen is gekozen voor een verdeling over de breedte van het RIVM.

Over de meerderheid van de Rapporten in het kort is de Commissie zeer kritisch en geeft aan het RIVM aandachtspunten mee voor nadere reflectie. Deze zijn in de decembervergadering besproken. De Commissie is er voorstander van dat het editorial office altijd wordt ingezet bij het schrijven van Rapporten in het kort in plaats van op vrijwillige basis.

De Commissie zal in 2010 nader worden geïnformeerd over de vervolgstappen die het RIVM neemt.

4.7 Toekomstige Huisvesting RIVM

De Commissie is door de Bestuursraad RIVM ingelicht over de voortgang van plannen voor toekomstige huisvesting van het RIVM. In juli 2009 is er een intentieverklaring toekomstige huisvesting op de locatie De Uithof ondertekend door Universiteit Utrecht, Gemeente Utrecht, RIVM en de Rijksgebouwendienst. De Commissie ondersteunt het belang van het RIVM om een goede relatie met kennis instellingen te hebben, maar heeft aarzelingen bij de mogelijk hoge kosten van een dergelijke verhuizing.

5. Strategisch Onderzoek RIVM (SOR)

De Commissie van Toezicht RIVM is nauw betrokken bij de invulling die het RIVM geeft aan strategisch onderzoek. Zij adviseert de DG RIVM over de inhoudelijke kwaliteit van het Strategisch Onderzoek RIVM (SOR) op drie niveaus:

- de keuze van de inhoudelijke kaders;
- de invulling van de programma's;
- de resultaten van het strategisch onderzoek.

De financiering van SOR-projecten vindt (voor het merendeel) plaats binnen een vierjaarlijkse cyclus.

In juni 2009 heeft een aantal leden van de Commissie een bijeenkomst bijgewoond met het RIVM en externe deskundigen om de thema's te selecteren op grond waarvan het SOR-programma 2010-2014 verder ontwikkeld gaat worden. De Commissie is tevreden over haar vroege betrokkenheid, zonder dat haar toetsende rol hiermee in gevaar komt.

In de oktober 2009 heeft een presentatie voor de Commissie plaats gevonden van de ontwikkeling van de speerpunten. De Commissie sprak de behoefte uit de speerpunten scherper te formuleren zodat duidelijk is waar de voorstellen antwoord op moeten kunnen geven en adviseerde dan ook een aantal deskundigen te raadplegen.

De suggesties vanuit Commissie, maar ook van de opdrachtgevers VWS en VROM, zijn verwerkt en hebben geleid tot een duidelijke aanscherping van de SOR-speerpunten. De call voor preproposals is eind 2009 uitgegaan.

De Commissie is van mening dat het SOR-proces vooral een RIVM interactief proces moet zijn maar stelt het erg op prijs wanneer zij goed blijft geïnformeerd en wordt meegenomen in de voortgang. De Commissie onderstreept haar adviserende en toezichhoudende rol.

In 2010 zullen voor de Commissie presentaties worden gepland waarbij de trekkers van de speerpunten nader zullen ingaan op de invulling van de diverse speerpunten.

6. Wetenschappelijke audits

6.1 Methodologie

Wetenschappelijke audits van onderdelen van het instituut vormen een belangrijk instrument voor de Commissie bij de uitvoering van haar taak. De Commissie is in deze opdrachtgever, stelt de doelstelling vast en de samenstelling van het auditcomité en evalueert het verslag. De algemene doelstelling is de beoordeling van de ‘state of the art’ van de wetenschap op het terrein van het betreffende onderdeel door een internationale groep van deskundigen. Naast de wetenschappelijke beoordeling vraagt de Commissie nadrukkelijk om ook de maatschappelijke relevantie in ogenschouw te nemen.

Een dergelijke internationale groep van deskundigen onder extern voorzitterschap wordt ondersteund door een externe secretaris. Twee leden van de Commissie, die per toerbeurt worden aangewezen (afhankelijk van het onderwerp van de evaluatie), vormen de begeleidingscommissie, die de voortgang van het proces bewaken.

6.2 Wetenschappelijk audit: ‘Meten en modelleren van milieukwaliteit’

De in 2007 gestarte wetenschappelijke audit ‘Meten en modelleren van milieukwaliteit’ bij de sector MEV is afgerond in 2008. De Commissie is ingelicht over de tussentijdse vorderingen van de audit, echter de finale bespreking van de audit is uitgesteld naar 2009. De audit heeft als doel te evalueren of gebruikte methoden robuust, reproduceerbaar en voldoende gevoelig zijn en op goede, effectieve en efficiënte wijze worden uitgevoerd. Daarnaast worden de maatschappelijke aspecten van de meetnetten en de modellering in beeld gebracht door interviews met belanghebbenden. De audit beperkte zich primair tot de wettelijke meetverplichting; het luchtmeetnet, het mestmeetnet, het bodem- en grondwatermeetnet en de hieraan verbonden modelleringsactiviteiten.

De Commissie stelt vast dat de wetenschappelijke kwaliteit van het meten en modelleren van milieukwaliteit van hoog niveau is, waarbij nog ruimte is voor verdere verbetering op de terreinen geluid, lucht, structuur en samenwerking bodem en water. De Commissie heeft kennis genomen van de in de voortgangsrapportage vermelde aanbevelingen van deze audit, welke leiden tot een verdere verbetering van de kwaliteit van monitoring en modelberekeningen zoals uitgevoerd door het Centrum voor Milieu Monitoring.

Belangrijke aandachtspunten zijn:

- verder uitvoeren van remedial actions
- outsourcing: versnippering is een gevaar, stabiliteit en kwaliteit moeten gewaarborgd zijn
- afspraken over vergelijkbaarheid van systemen
- validatie en vrijgifte van datasets
- inrichting van de organisatie
- modelontwikkeling
- modelonderhoud.

De validatie en vrijgifte van datasets is een belangrijk onderwerp omdat de datasets onder meer dienen als input voor modellen en milieukwaliteitskaarten. Zeker als gegevens worden geproduceerd door meerdere instituten, vraagt dat voor het RIVM extra aandacht. Voor luchtkwaliteit zijn in dit kader in 2009 samenwerkingsovereenkomsten gesloten met DCMR en GGD Amsterdam. Deze voorzien in een harmonisatie van metingen, de meetstrategie en protocollen voor de beoordeling van meetreeksen. De Commissie concludeert dat hiermee een goede basis is gelegd voor het verbeteren van de validatie en vrijgifte van data.

In december is de voortgang van deze activiteiten besproken. De Commissie is verheugd dat op het gebied van Emissieregistratie soms weer taken worden toegevoegd aan het RIVM en juicht een goede balans tussen taken van PBL en RIVM zeer toe. De Commissie is dan ook verheugd dat de samenwerking rond het onderhoud en ontwikkeling van modellen tussen het RIVM, PBL, KNMI en TNO aanzienlijk hiermee is verbeterd.

6.3 Wetenschappelijk audit Centrum Infectieziektebestrijding

De Commissie heeft het RIVM uitgenodigd om in 2010 een wetenschappelijke audit bij het Centrum Infectieziektebestrijding te houden. Het doel van de audit is om de wetenschappelijke kwaliteit en de maatschappelijke betekenis van het Centrum Infectieziektebestrijding te beoordelen. De uitkomsten van de beleidsevaluatie die in 2009 door VWS is uitgevoerd kan relevant zijn maar de Commissie houdt vast aan haar eigen verantwoordelijkheid.

In 2009 is de Commissie meerdere malen op de hoogte gehouden van de voorbereidingen van de audit. Tijdens deze besprekingen heeft de Commissie aangegeven groot belang te hechten aan zelfevaluatie en aan interne en externe researchsamenwerking.

Vanuit de Commissie zijn Professor Van der Meer en Professor Ruitenbergh bereid het contact te onderhouden met de auditcommissie.

6.4 Wetenschappelijke audit 'Beoordeling Geneesmiddelen en medische producten'

De Commissie heeft tevens het RIVM uitgenodigd om in 2010 een wetenschappelijk audit 'Beoordeling Geneesmiddelen en medische producten' te houden. De Commissie hecht veel belang aan een audit op dit onderwerp vanwege het dilemma tussen het wettelijk keurslijf en de wetenschap. De Commissie heeft ingestemd met de terms of reference.

De samenstelling van het audit comité is als volgt:

Prof. dr. Douwe D. Breimer, Universiteit Leiden, LACDR (expertise: farmacologie)

Prof.dr. David Tweats, University of Swansea, UK (expertise: genetische toxicologie)

Prof. Christina Graffner, Uppsala, Sweden (gepensioneerd en voorheen professor emeritus Oslo University) (expertise: farmaceutische analyse en kwaliteitscontrole)

Dr. Roland Dobbelaer, Lokeren, België (gepensioneerd en voorheen werkzaam bij Scientific Institute of Public Health in Brussel) (expertise: biologische en biotechnologische geneesmiddelen)

Vanuit de Commissie zal Professor Mulder betrokken zijn.

7. Vertrouwenspersoon Wetenschappelijke Integriteit

Per 1 januari 2009 is Professor dr. W.P.M. Hoekstra voor 2 jaar herbenoemd als Vertrouwenspersoon Wetenschappelijke Integriteit (VWI) voor het RIVM. De VWI rapporteert, zoals is vastgelegd in het Reglement Wetenschappelijke Integriteit RIVM, aan de Commissie. Deze neemt in haar oordeel over de wetenschappelijke kwaliteit van het RIVM de bevindingen van de VWI mee.

7.1 Jaarverslag 2009 Vertrouwenspersoon Wetenschappelijke Integriteit

In 2009 heeft een medewerker van het RIVM de VWI benaderd met een kwestie welke in 2007 speelde waarin hij werd blootgesteld aan een verleiding zijn wetenschappelijke integriteit te schenden. Ofschoon het niet ging om een concrete klacht en het bovendien een gedane zaak betrof, heeft de VWI het toch nuttig geoordeeld met hem in gesprek te gaan. De medewerker van het RIVM werd door een vakcollega destijds uitgenodigd om mee te werken aan een wetenschappelijke publicatie over een in de voedingswereld gevoelig onderwerp. Het was de betrokken medewerker duidelijk dat er waarschijnlijk industriële belangen waren om hem als een medewerker van het RIVM en als lid van een internationale normcommissie te committeren. De VWI onderschrijft de juiste keuze van de medewerker om te weigeren zijn naam aan het bewuste artikel te verbinden.

Het gesprek met deze medewerker heeft de VWI erg op prijs gesteld omdat het duidelijk maakt met welke verleidingen medewerkers van het RIVM, in het bijzonder zij die in (internationale) commissies optreden, te maken kunnen krijgen.

8. Oordeel van de Commissie

De Commissie van Toezicht is van mening dat de instituutsleiding van het RIVM zich goed bewust is van veranderingen in haar omgeving.

De Commissie spreekt haar waardering uit voor de wijze waarop het RIVM daar op in speelt door te kiezen voor het continueren van het werkveld in de volle breedte, maar minder door eigen onderzoek en meer door het uitvoeren van regietaken. Het belang dat de instituutsleiding hecht aan het in stand houden van de wetenschappelijke kwaliteit, ook in internationale context, in tijden van bezuinigingen is lovenswaardig. Deze ontwikkeling betekent echter wel dat de onderzoeksbasis binnen het instituut smaller wordt en dat het instituut meer afhankelijk wordt van resultaten van onderzoek dat elders wordt uitgevoerd. Dat is voor de Commissie – vanuit het oogpunt van wetenschappelijke kwaliteit - een punt van zorg. Een en ander betekent dat het instituut meer afstand krijgt tot het daadwerkelijke onderzoek. Bovendien heeft het RIVM in die situatie minder directe zeggenschap over de kwaliteit van het onderzoek en de resultaten. Het is aan de instituutsleiding om via afspraken met de betrokken partijen te zorgen voor het waarborgen van de kwaliteit van (resultaten van) onderzoek dat elders wordt uitgevoerd. De Commissie zal dit kritisch volgen.

De wetenschappelijke audits die in opdracht van de Commissie worden uitgevoerd, worden serieus ter hand genomen en aanbevelingen van zowel het auditcomité als de Commissie worden geïmplementeerd.

De Commissie verklaart op grond van de verschafte informatie, de positieve resultaten van de gevoerde audit 'Meten en modelleren van milieukwaliteit' en de bespreking van de audit en de gevoerde discussies met de instituutsleiding dat het RIVM er uitstekend in is geslaagd om de wetenschappelijke kwaliteit van het onderzoek te waarborgen.

De Commissie blijft de ontwikkelingen omtrent de taakstelling en verandertrajecten en de mogelijke invloed daarvan op de wetenschappelijke kwaliteit volgen, ook op het gebied van internationale activiteiten.